

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพเชิงกำไรของโรงสีข้าวในพื้นที่ภาคเหนือ รวมทั้งการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความไม่มีประสิทธิภาพเชิงกำไร และการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเป็นผู้ส่งออกข้าวผ่านชายแดน ของโรงสีข้าวในพื้นที่ภาคเหนือโดยใช้ข้อมูลภาคตัดขวาง(Cross Section Data) ซึ่งทำการสำรวจโรงสีข้าวพื้นที่ภาคเหนือ รวม 17 จังหวัด ผู้ประกอบการจำนวน 58 ราย ในปี 2553

ผู้ประกอบการโรงสีข้าวกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 77.58 อายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 43.10 สถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 72.41 และมีประสบการณ์ในการดำเนินธุรกิจโรงสีข้าวระหว่าง 10-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 39.66 อีกทั้งพบว่ามีลักษณะการประกอบการเป็นธุรกิจของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 36.21 และส่วนใหญ่มีการใช้พลังงานไฟฟ้าในการสีแปรสภาพข้าวเปลือกเป็นข้าวสาร คิดเป็นร้อยละ 72.41

สำหรับการจัดหาข้าวเปลือกซึ่งถือเป็นวัตถุดิบหลักของโรงสีข้าว พบว่า ส่วนใหญ่ซื้อข้าวเปลือกจากเกษตรกรโดยตรง คิดเป็นร้อยละ 42.06 มีช่องทางการจัดหาข้าวเปลือกตั้งแต่ 2 ช่องทาง คิดเป็นร้อยละ 82.76 และรับซื้อข้าวเปลือกภายในจังหวัด คิดเป็นร้อยละ 86 อีกทั้งยังมีเงินทุนไม่เพียงพอต่อความต้องการดำเนินงาน คิดเป็นร้อยละ 63.33 โดยส่วนใหญ่ใช้แหล่งเงินกู้จากสถาบันประเภทธนาคารพาณิชย์ คิดเป็นร้อยละ 46.55 และโรงสีข้าวกลุ่มตัวอย่างมีการสีแปรสภาพข้าวเปลือกเพื่อจำหน่ายภายในประเทศ คิดเป็นร้อยละ 92.32 ในลักษณะข้าวสารบรรจุกระสอบ 45 กก. คิดเป็นร้อยละ 79.07 และพบว่าโรงสีกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 12.07 มีการสีข้าวเพื่อการส่งออกโดยผ่านผู้ส่งออก หง ส่วนราคาจำหน่ายข้าวสารเจ้าของโรงสีในปี 2553 พบว่าอยู่ในช่วงระดับราคา 20,001-30,000 บาทต่อตัน คิดเป็นร้อยละ 65.52 อีกทั้งพบว่าโรงสีข้าวมีกำไรจากการดำเนินงานมากกว่าขาดทุน โดยส่วนใหญ่มีกำไรช่วงระหว่าง 100,001-1,000,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 46.55

สำหรับในส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเป็นผู้ส่งออกข้าวไปจำหน่ายต่างประเทศในลักษณะส่งผ่านชายแดน ไม่ว่าจะเป็นประเภททั่วไป ประเภทค้าชายแดนและประเภทผู้ส่งออกข้าวสารบรรจุกล่อง หรือหีบห่อ น้ำหนักสุทธิไม่เกิน 12 กก. พบว่า ผู้ประกอบการโรงสีข้าวส่วนใหญ่เห็นว่าปัจจัยด้านความสามารถในการผลิตของโรงสีและความต้องการของลูกค้าในต่างประเทศ มีผลต่อการตัดสินใจเป็นผู้ส่งออกข้าวผ่านชายแดนในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 และ 3.81 ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการส่งเสริมการค้าข้าวควรเน้นด้านการเสริมสร้างศักยภาพด้านการผลิตของโรงสี รวมทั้งการบริหารจัดการด้านการผลิตและการตลาด เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันและเพิ่มจุดแข็งให้กับธุรกิจโรงสีข้าวของไทย

ผลการศึกษาประสิทธิภาพเชิงกำไรของโรงสี พบว่า ราคาจำหน่ายข้าวเจ้าเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพเชิงกำไรของกิจการ โรงสี มีเครื่องหมายเป็นบวกที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ทั้งนี้เนื่องจากระดับราคาจำหน่ายข้าวเจ้าถือเป็นแหล่งรายได้สำคัญของกิจการโรงสี หากราคาจำหน่ายข้าวเจ้าเพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้กำไรของกิจการโรงสีข้าวเพิ่มขึ้นตามมา และจากการคำนวณระดับประสิทธิภาพเชิงกำไร พบว่าระดับประสิทธิภาพทางกำไรของโรงสีข้าวภาคเหนือที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีค่าเท่ากับ 0.8248 หรือคิดเป็นร้อยละ 82.48 ซึ่งถือว่ากลุ่มตัวอย่างโรงสีข้าวพื้นที่ภาคเหนือส่วนใหญ่มีค่าประสิทธิภาพเชิงกำไรอยู่ในระดับสูง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าธุรกิจโรงสีข้าวเป็นธุรกิจที่มีโอกาสได้รับผลตอบแทนสูง

ส่วนผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับความไม่มีประสิทธิภาพเชิงกำไรและปัจจัยที่ส่งผลการตัดสินใจเป็นผู้ส่งออกข้าวผ่านชายแดนของกิจการโรงสีข้าวพื้นที่ภาคเหนือ พบว่าพบว่าระดับการศึกษาของผู้บริหารโรงสี (Z_Edu) มีอิทธิพลต่อความไม่มีประสิทธิภาพเชิงกำไรของโรงสีข้าวพื้นที่ภาคเหนืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $\alpha = 0.10$ มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 1.4458 และมีเครื่องหมายเป็นบวก หมายความว่าโรงสีข้าวที่มีผู้ประกอบการที่มีระดับการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป จะส่งผลให้ความไม่มีประสิทธิภาพเชิงกำไรเพิ่มขึ้นเท่ากับ 1.4458 โดยถึงแม้โรงสีข้าวจะมีผู้ประกอบการที่มีระดับการศึกษาสูง มีแนวทางบริหารจัดการรูปแบบใหม่มาใช้ในกิจการ จนอาจเป็นการเพิ่มต้นทุนในการดำเนินงาน อาทิเช่น ค่าแรงงาน รวมถึงสถานะการณ์ที่ราคาจำหน่ายข้าวสารไม่เพิ่มสูงขึ้นตามสถานการณ์ราคาข้าวเปลือกทำให้โรงสีมีความเสี่ยงต่อการขาดทุนอันส่งผลทำให้เกิดความไม่มีประสิทธิภาพมากขึ้น และในส่วนผลการศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเป็นผู้ส่งออกข้าวในลักษณะผ่านชายแดนของโรงสีข้าวพื้นที่ภาคเหนือ พบว่ารูปแบบสมการนี้เกิดขึ้นได้จริง แต่ไม่มีปัจจัยตัวใดในสมการที่กำหนดไว้ที่จะอธิบายผลได้

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาที่ได้สามารถจัดทำเป็นข้อเสนอแนะเพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันและประสิทธิภาพเชิงกำไรให้กับโรงสีข้าวพื้นที่ภาคเหนือ ได้ดังนี้

1) ผลการศึกษาพบว่าโรงสีข้าวพื้นที่ภาคเหนือส่วนใหญ่มีกำไรจากการดำเนินงานสะท้อนให้เห็นว่าโรงสีมีการบริหารจัดการที่ดีในระดับหนึ่ง โดยหากภาครัฐนำยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความเข้มแข็งของธุรกิจโรงสีเพื่อรองรับการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) และเพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการค้าข้าวในภาพรวมของประเทศ ควรมีการส่งเสริมสนับสนุนด้านบุคลากรของโรงสี ให้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญด้านขั้นตอน กระบวนการส่งออกข้าว พิธีการทางศุลกากร อัตราภาษี ภาษีท้องถิ่นและศักยภาพของแต่ละประเทศสมาชิกในเขตอาเซียน รวมทั้งมีการส่งเสริมการลงทุน การสนับสนุนในด้านสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำจากสถาบันการเงินให้กับธุรกิจโรงสี รวมถึงมีการสร้างระบบมาตรฐานที่ดีของโรงสีข้าวไทย เพื่อให้มีโรงสีข้าวระดับคุณภาพมาตรฐานรองรับการเปิด (ASEAN Economic Community: AEC) จะส่งผลให้ระบบการค้าข้าวของไทยมีการพัฒนา อีกทั้งเป็นการช่วยยกระดับรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวของไทย ต่อไปในอนาคต

2) จากการสอบถามผู้ประกอบการค้าข้าวที่มีประสบการณ์การส่งออกผ่านชายแดนในเขตภาคเหนือ โดยการส่งออกข้าวผ่านประเทศลาว และนำไปจำหน่ายในเขตชายแดนจีนตอนใต้ ซึ่งมีลักษณะพื้นที่ส่วนใหญ่มีการปลูกข้าวและเป็นกลุ่มประชากรประเภทชนเผ่า กำลังซื้อน้อย รวมถึงรสนิยมในการบริโภคข้าวที่แตกต่างกับของไทย ดังนั้น โอกาสที่จะขยายตลาดในระยะอันใกล้นี้ ยังมีข้อจำกัด แต่หากสามารถเจาะตลาดผ่านไปยังประเทศจีนตะวันออกเฉียงใต้ เขตชายฝั่งทะเลซึ่งมีกำลังซื้อสูงกว่าและมีรสนิยมในการบริโภคข้าวของไทย จะถือเป็น โอกาสสำคัญของการค้าข้าวผ่านชายแดนที่สำคัญยิ่งของไทย ซึ่งช่องทางที่ไปได้ คือผ่านเส้นทาง R9 ซึ่งเป็นเส้นทางถนนที่ออกจากไทยที่จังหวัดมุกดาหาร ผ่านสะพานนะเขตของประเทศลาว ด้านสะพาน/ลาวบัว ฮาดิน ถิ่นหาว และสถานอยของประเทศเวียดนาม ไปเข้าจีนทางด่าน โห่ยอ๊กวาน เมืองฝิงเสียง เขตฯ กว่างซีจ้วง (มีระยะทางประมาณ 1,500 กม.)

3) จากการศึกษาพบว่าปัจจัยด้านส่วนต่างราคาข้าวภายในประเทศกับราคาข้าวต่างประเทศ มีผลต่อการตัดสินใจเป็นผู้ส่งออกข้าวของธุรกิจโรงสี โดยหากนโยบายแทรกแซงตลาดข้าวของรัฐ มีการตั้งราคาประกัน/รับจำนำสูงกว่าตลาดมาก และผู้ประกอบการโรงสีต้องไปแย่งซื้อข้าวกับรัฐ ในขณะที่เกณฑ์ราคาตลาดต่างประเทศอยู่ในระดับต่ำกว่าในประเทศ ทำให้โอกาสในการทำกำไรไม่มี ดังนั้น จึงเป็นข้อจำกัดในการตัดสินใจของโรงสีในการเข้าสู่ธุรกิจการส่งออกข้าวในปัจจุบัน เว้นแต่การทำตลาดในกลุ่มลูกค้าที่มีความต้องการข้าวเกรดพรีเมียม หรือช่องทางตลาดสินค้าเฉพาะ (Niche Market)

4) การซื้อขายข้าวซึ่งเป็นสินค้าเกษตรสำคัญระดับชาติซึ่งเกี่ยวข้องกับประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ ดังนั้นการกำหนดนโยบายของรัฐบาลจึงส่งผลกระทบต่อระบบตลาดอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อย่างไรก็ตามที่รัฐควรกำหนดนโยบายหรือแนวทางที่ทำให้เกิดผลกระทบกระเทือนต่อระบบการค้าปลีกน้อยที่สุด โดยการดำเนินนโยบายที่ผ่านมาทั้งโครงการรับจำนำข้าวหรือโครงการประกันรายได้ ต่างมีข้อดีและข้อเสียต่างกัน ดังนั้น ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาถึงผลกระทบของมาตรการของรัฐต่อระบบตลาดและการค้าข้าวของประเทศไทย เพื่อให้เกิดความสมดุลต่อระบบการค้าข้าวให้เกิดความสมดุล ทั้งต่อเกษตรกร ผู้บริโภค ผู้ผลิตในธุรกิจที่เกี่ยวข้อง ผู้ส่งออก รวมถึงลดความสูญเสียงบประมาณของประเทศชาติในทุกขั้นตอนให้เกิดขึ้นน้อยที่สุด